

INNOVATION IN THE EDUCATIONAL SECTOR: MODEL AND GLOBAL TRENDS

INOVAȚIA ÎN SECTORUL EDUCAȚIONAL: MODELE ȘI TENDINȚE GLOBALE

SURU Andreea, studentă, specialitatea: BA

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61
e-mail autor: suru.andreea@ase.md

SURU Alexandrina, studentă, specialitatea: BA

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61
e-mail autor: suru.alexandrina@ase.md

Abstract: *The article examines the transformation of education for the 2026 horizon, promoting the transition from simple digitalization to a profound change of mentality. Based on „creative destruction” theory, the research explores digital education models, student-centered learning and entrepreneurial university, providing international examples such as the Pepite or EXIST programs. Key trends identified include AI customization, immersive XR environments and micro-learning. While innovation enhances performance, barriers such as resilience to change, the digital divide and ethical challenges of AI persist. The study concludes that the adoption of these models is vital for the competitiveness and retention of talents in the universities of the Republic of Moldova.*

Keywords: *educational innovation, global trends, artificial intelligence, educational leadership, critical thinking.*

JEL CLASSIFICATION: I21, O31, L26

INTRODUCERE

Inovația a devenit o componentă esențială în sectorul educațional, reprezentând fundamentul fără de care nu este posibilă adaptarea la schimbările tehnologice și sociale de astăzi. În acest context, a apărut nevoia de adaptare a sistemelor de învățământ la modele și tendințe globale pentru a răspunde eficient cerințelor unui mediu modern. Inovația educațională nu se limitează la adoptarea tehnologiei, aceasta reprezintă o schimbare de mentalitate orientată către student și procesul de învățare ca nucleu al sistemului, vizând pregătirea individului pentru adaptare și pentru generarea schimbării pozitive.

Scopul cercetării constă în analiza mecanismelor de formare a inovației în educație și identificarea principalelor tendințe globale care definesc peisajul educațional în anul 2026. Cercetarea vizează corelarea aspectelor teoretice ale creativității pedagogice cu realitățile practice ale reformelor curriculare și ale managementului educațional modern.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Conceptul modern de inovație își are rădăcinile în teoria „distrugerii creative” a lui Joseph Schumpeter, în care noile metode înlocuiesc structurile învechite pentru a genera progres. În educație, inovația este tratată ca o disciplină sistematică sau ca un proces disruptiv care democratizează accesul la învățare (Christensen, 2026).

Inovația în educație reprezintă un produs de tip superior, primar, al creativității pedagogice, validat prin originalitatea sa și relevanța confirmată la nivel social, la scara sistemului și a procesului de învățământ (Cristea, 2013).

În inovația educațională **modelele educaționale** reprezintă cadrul structural și filozofic de funcționare a instituției, iar **tendențele globale** reprezintă direcțiile dinamice de evoluție impuse de progresul tehnologic și social (GUAF_SPHERE, 2025).

Modelul educației digitale se bazează pe integrarea sistematică a tehnologiilor digitale (platforme online, conținut interactiv, învățare hibridă) ca infrastructură principală a procesului de predare-învățare. Se pune accent pe accesibilitate, flexibilitate și scalabilitate prin instrumente digitale (videouri, resurse deschise, platforme LMS). Spre deosebire de modelele tradiționale, aici conținutul este livrat predominant prin medii digitale, iar evaluarea și interacțiunea se realizează în spații virtuale sau hibride, care permit stocarea și procesarea datelor educaționale la scară largă (DigitalAiRole, 2026).

În acest context, pentru o înțelegere mai profundă a fundamentelor educației digitale, se impune analiza unor modele relevante, precum modelul centrat pe student (SCL) și modelul universității antreprenoriale.

Modelul centrat pe student (SCL) axat pe autonomie și dezvoltare personală, plasează participantul la procesul de învățare în centrul activității, promovând abordări active, constructive și personalizate (învățare bazată pe proiecte, reflecție, colaborare). Profesorul devine facilitator, nu sursă unică de cunoaștere. Accentul este pe competențe, rezultate de învățare și adaptarea la nevoile individuale, independent de suportul tehnologic folosit. Acest model poate fi implementat și în medii tradiționale, dar câștigă amploare prin combinație cu tehnologiile digitale (Livresq, n.d.).

Modelul universității antreprenoriale (entrepreneurial university) – extinde misiunea universității dincolo de predare și cercetare, adăugând a treia misiune: transferul de cunoaștere și stimularea antreprenoriatului. Universitățile devin actori activi în ecosistemul economic, promovând spin-off-uri, incubatoare și parteneriate cu industria. Se bazează pe principiul „triple helix” (universitate – guvern – industrie) și pe cultura inovației. Este un model strategic-economic, orientat spre impact societal și generarea de valoare economică prin cunoaștere (Link.spinger, 2024).

De exemplu, în Franța există o rețea națională Pépites France, care oferă studenților statutul special de „Student-Antreprenor”, permițându-le să lucreze la proiectele lor de business în locul stagiilor obligatorii de practică, beneficiind de mentorat și acces la spații de co-working. Astfel promovează conectarea proiectelor de creare a afacerilor ale studenților și tinerilor absolvenți cu companiile, precum și structurile de sprijin și finanțare din toată țara (Petite-france, n.d.).

În Germania programul EXIST (Existenzgründungen aus der Wissenschaft) finanțat de Ministerul Federal pentru Economie și Energie, susține start-up-uri bazate pe cunoaștere din universități. Oferă granturi și finanțare lunară timp de un an pentru studenți, absolvenți și cercetători să dezvolte afaceri tehnologice sau bazate pe cercetare fără presiune financiară. În 2025, universități precum SRH au obținut finanțări semnificative (1,15 milioane euro), promovând orientarea spre impact ESG și inovație sustenabilă (Srh-university, 2025).

Așadar, rezultatele analizei acestor modele subliniază necesitatea reconfigurării proceselor educaționale în direcția flexibilității, orientării spre student și integrării competențelor antreprenoriale în contextul digitalizării.

În continuare, **analiza tendințelor pentru anul 2026** va evidenția o schimbare de paradigmă către învățarea centrată pe student și personalizarea extremă.

Prima tendință majoră o reprezintă *platformele de învățare personalizată bazate pe AI*. Acestea utilizează algoritmi de machine learning și procesare a limbajului natural pentru a adapta conținutul în timp real la performanța, preferințele și ritmul fiecărui student. Beneficiile includ creșterea ratei de finalizare și o implicare mai mare. La nivel global, peste 47% din sistemele de management al învățării integrează AI pentru a genera experiențe de învățare personalizate (DigitalAiRole, 2026).

A doua tendință esențială este *mediul de învățare imersiv prin realitate extinsă XR* – cuprinde tehnologiile de realitate virtuală (VR), realitate augmentată (AR) și realitate mixtă (MR) care creează experiențe de învățare tridimensionale. Studenții pot explora concepte abstracte, simula

intervenții chirurgicale sau vizita situri istorice fără deplasări fizice. Universitatea Stanford utilizează săli de operație virtuale pentru studenții la medicină, reducând riscurile și crescând încrederea (DigitalAiRole, 2026).

Gamificarea și învățarea bazată pe jocuri cresc motivația: elemente precum puncte, insigne și clasamente duc la o performanță cu 34,75% mai bună față de metodele tradiționale. Aceste două metode exploatează o nevoie umană inerentă de a reuși, de a se dezvolta și de a fi competitiv (DigitalAiRole, 2026).

Învățare online și spații de lucru online partajate – spațiile de lucru cooperative online moderne permit lucrul în colaborare în timp real la proiecte de grup, învățarea între colegi și lucrările de curs interactive. Spre deosebire de alte platforme LMS tradiționale care oferă în principal conținut, aceste instrumente permit creația activă, discuțiile și iterațiile între studenți, indiferent de locație, inclusiv Google Workspace for Education, Microsoft Teams, Miro și Notion (DigitalAiRole, 2026).

Microînvățare și educație just-in-time – microînvățarea constă în subiecte complexe împărțite în module la cerere, specifice (3-10 minute). Educația just-in-time oferă aceste module atunci când un cursant are nevoie de ele, de exemplu, la intrarea pe un nou loc de muncă, la pregătirea unui examen sau la începerea unui nou proiect. Informațiile sunt ușor de digerat datorită optimizării mobile și a capacității de căutare (DigitalAiRole, 2026).

În această ordine de idei, menționăm, că implementarea inovației depinde de leadership-ul educațional. Or, un lider inovator nu este doar un manager, ci un vizionar care cultivă o cultură a experimentării și a acceptării eșecului ca etapă de învățare. Cu toate acestea, implementarea acestui model întâlnește dificultăți precum decalajul dintre politicile educaționale moderne și practicile tradiționale, monodisciplinare, care persistă în realitatea procesului de predare-învățare (MPRA, 2011).

Așadar, progresul tehnologic în educație devine din ce în ce mai rapid. Acest lucru se datorează faptului că oamenii care învață și gândesc critic la aceste tendințe, echilibrând inovația și pedagogia, tehnologia și umanitatea, vor reuși în sectorul educației unui viitor interesant.

Provocările și limitele inovației în educație:

1. *Rezistența la schimbare* – persistența metodelor tradiționale, monodisciplinare, creează un decalaj între politicile moderne și practica reală la catedră. Sursele educaționale sunt conservatoare, iar profesorii și studenții pot fi reticenți față de noile tendințe.

2. *Decalajul digital* – accesul inegal la infrastructură și competențe digitale perpetuează dezechilibrul între regiuni și instituții. Inovația bazată pe tehnologii costisitoare precum mediile imersive (VR/AR) poate accentua inegalitățile între universitățile cu bugete mari și cele cu resurse limitate.

3. *Etica și integritatea* – colectarea masivă de date ridică riscuri de securitate, limitând încrederea în modele personalizate, utilizarea masivă a IA ridică probleme privind protecția datelor studenților și originalitatea lucrărilor academice.

4. *Sustenabilitatea leadership-ului* – succesul depinde de un leadership vizionar care să accepte eșecul ca etapă de învățare. Limita sustenabilității apare atunci când presiunea exterioară (ministere, finanțatori) cere doar indicatori de succes, ignorând faptul că, în educație, „eșecul” unui experiment este adesea cel mai valoros instrument. (Eua, 2021)

CONCLUZIE

Așadar, putem concluziona că, inovația nu este un eveniment izolat, ci un produs de tip superior al creativității pedagogice, confirmat prin relevanța sa socială.

Inovația educațională în perspectivă depășește simpla integrare a tehnologiei, devenind un proces sistemic de personalizare a învățării prin inteligență artificială și medii imersive. Adaptarea sistemelor de învățământ la tendințele globale este esențială pentru a pregăti o generație capabilă să navigheze într-o economie a cunoașterii aflată în continuă expansiune. Tehnologia rămâne un instrument, nu un scop în sine, iar succesul depinde de integrarea ei cu relații umane, feedback și obiective clare.

Pentru mediul universitar din Republica Moldova, adoptarea acestor modele și tendințe nu este doar o opțiune de modernizare, ci o strategie critică de retenție a talentelor și de competitivitate regională. Adoptarea modelului universității antreprenoriale (inspirat de PEPITE sau EXIST) ar putea accelera transferul tehnologic și antreprenoriatul academic, aliniind universitățile la economia digitală sustenabilă. Digitalizarea și IA oferă oportunități de ecosisteme educaționale moderne, dar necesită investiții în infrastructură și formare continuă pentru a evita inechități. Internaționalizarea digitală ar crește vizibilitatea și competitivitatea națională.

REFERINȚE

1. Bejinaru, R. (2011). *Knowledge Dynamics in the Higher Education System*. MPRA Paper No. 33269. https://mpra.ub.uni-muenchen.de/33269/1/MPRA_paper_33269.pdf
2. Christensen Institute. (2026). *5 education innovation trends to watch in 2026*. <https://www.christenseninstitute.org/blog/5-education-innovation-trends-to-watch-in-2026/>
3. Cristea, S. (2013). *Inovația în educație*. Dicționar, Didactica Pro, nr. 4 (80). https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/53_56_Inovatie%20in%20educatie.pdf
4. DigitalAiRole. (2026). *Top Educational Technology Trends: Why 2026 Changes Everything*. <https://www.digitalairole.com/blog/top-educational-technology-trends/>
5. European Students' Union (ESU). (2022). BM83 Statement on the Future of Student-Centered Learning. <https://esu-online.org/policies/bm83-statement-on-the-future-of-student-centered-learning/>
6. European University Association (EUA). (2021). Universities without walls: A vision for 2030. <https://www.eua.eu/images/universities20without20walls20a20vision20for2020301.pdf>
7. Hadîrcă, M., Vivdici, A. (2021). *Tendințe globale în educație și impactul lor asupra dezvoltării învățământului din Republica Moldova*. Acta et Commentationes, Sciences of Education, nr. 1(23). https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/97-105_3.pdf
8. LIVRESQ. (n.d.). Pedagogie digitală: ce este și de ce este importantă pentru educația modernă. <https://livresq.com/ro/news/pedagogie-digitala-ce-este-si-de-ce-este-importanta-pentru-educatia-moderna/>
9. Pépité France. (n.d.). Le réseau des Étudiants-Entrepreneurs. <https://www.pepite-france.fr/>
10. Revista Excelența. (2025). *Inovația și managementul schimbării în instituțiile de învățământ*. Ediția Mai 2025. <https://libracenter.ro/wp-content/uploads/2025/06/Revista-Excelenta-mai-2025.pdf#page=34>
11. SRH University. (2026). SRH University achieves top position in EXIST start-up grant programme. <https://www.srh-university.de/en/folder/news/2026/03-26/srh-university-achieves-top-position-in-exist-start-up-grant-programme/>

Coordonator științific: HĂBĂȘESCU Mariana, asist. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61
e-mail: habasescu.mariana.mihail@ase.md